

UNKARIN UUTISET

Magyar Hírek

2/2018

Tampereen Suomi-Unkari Seura ry:n jäsenlehti

28. vuosikerta

UNKARIN UUTISET

Magyar Hírek 2/2018

SISÄLLYS

Puheenjohtajan palsta	3
Olemme muuttaneet	5
Tampereen Suomi-Unkari Seuran matka Unkariin 9.–16.9. 2018	8
Syyskuisen matkan varrelta	20
Unkarin-matkamme jälkitunnelmia	31
”Tavoitteiltaan yhteiskunnallinen mainos”	33
Ajankohtaista	34
Yhdistyksen hallitus 2018	35

**KANSI: Kypsyvä viirypeleterttu. Kuvattu Tokajin
seudulla syyskuussa 2018.**

JULKAISIJA: Tampereen Suomi-Unkari Seura ry.

INTERNET: <http://www.suomiunkari.fi/osastot/wordpress/tampere>

TOIMITUKSEN OSOITE: Lindforsinkatu 16 A 40 33720 Tampere

TOIMITUKSEN SÄHKÖPOSTI: tor.takalo@gmail.com

VASTAAVA TOIMITTAJA: Tenho Takalo;

TOIMITUSNEUVOSTO: Irmeli Kniivilä, Jorma Perälä ja Helka Lumiainen

PAINOPAIKKA: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy

28. vuosikerta Ilmestyy 2-4 kertaa vuodessa

Yhdistyksen tilinumero: **FI32 8000 2006 4310 26**

Puheenjohtajan palsta

Kuuma, pitkä kesä on takana, syksyn toiminat ja harrastukset ovat päässeet hyvään alkuun. Mutta ennen kuin alamme esitellä syksyn ohjelmia, niin kerrataanpa, mitä sitten viime lehden ilmestymisen on tehty ja saatu aikaan! Maaliskuisen vuosikokouksen yhteydessä pidimme kirpputoria ja möimme Tampereen Suomi-Unkari Seuran tavaroita. Myyntityö oli tuloksekasta, ja niinpä huhtikuussa pääsimme melko kivuttomasti muuttamaan pienentyneellä tavaramäärällä Laikkuun. Se olikin tarpeellista, sillä Laikussa meillä on käytössämme vain kaksi kaappia, loput tavarat veimme muuton kiireessä kellarisiin. Sieltä niitä olisi varmaan vähitellen hyvä tuoda ylöspäin ja löytää lopullisempi paikka tai uusi omistaja.

Laikku on osoittautunut oikein hyväksi ja keskeiseksi paikaksi seuramme toiminnalle. Kokoustilat olemme saaneet tähän asti joka kerta haluamaamme aikaan toisen kerroksen Lauri & Viita -huoneista. Jos tarvitsemme suurempia tiloja, tilaksi voi varata esim. Mäkelä-kabinetin, musiikkisalin tai luentosalin. Musiikkisalin varasimmekin heti kesäkuun alussa, jolloin pääsimme nauttimaan hienoa mustalaismusiikkia esittävän Hubay-yhtyeen soitosta. Pelkomme, ettei kauniina lakkiaispäivänä kansa tulisi musiikkia kuuntelemaan, osoittautui vallan vääräksi: suuri sali oli lähes täpötäynnä ja ahkerien

emäntiemme ylläpitämä puhvetti veti myös väkeä, niin että jonoakin syntyi.

Kesät kuluvat aina nopeasti, niin tänäkin kaunis kesä. Itse vietin siitä suuren osan erittäin helteisessä Unkarissa. Unkariin valmistautui myös yhdistyksemme 18 jäsentä, sillä 9.–16. syyskuuta kauniissa kesäsäässä retkeilimme maan itäisellä puolella. Tästä retkestä ovat matkailijat valmistaneet oman kertomuksensa, joten en siihen tällä palsalla sen enempää puutu, kehotan vain mahdollisesti kahden vuoden päästä taas yhdistyksen matkaa suunnittelevia miettimään, mitä kolkkaa Unkarista haluaisitte silloin nähdä!

Syksyn etenemisen myötä rupeavat suunnitelmat ja ohjelmat valmistumaan. *Sugrifestiä* valmisteleva työryhmä on ehtinyt pitää jo monta suunnittelukokousta, ja niinpä lopullinen ohjelmakin alkaa olla valmis, ja näyttää todella monipuoliselta! (Löytyy myös tästä lehdestä.) Kannattaa siis varsinaisena sukukansapäivänä eli lauantaina 20.10. suunnistaa Laikkuun heti yhdeltätoiselta. Siellä ovat sukukansamarkkinat, jossa myös meidän yhdistyksemme tarjoaa monenlaisia unkarilaisia tuotteita, joita täydentävät vielä **Ferenc Vilicsin** maukkaat makkarat. Niitä hän tällä erää paistaa ja myy ulkona Laikun edessä.

Sisällä esiintyy Matkalaukkuteatteri

Viipurista ja puolelta päivin alkaa kansallispukujen tuuletus. Toivottavaa olisi, että mahdollisimman moni (suomalaisen tai unkarilaisen) kansallispuvun omistava pukeutuisi kansallispukuun, jotta näkisimme Laikussa runsaan kirjon kauniita kansallispukuja! Jos omaa kansallispukua ei ole, ehkä sukulaiselta, tutulta tai naapurilta voi lainata.

Klo 14–17 ohjelmassa on kansanmuusiikkia ja -tanssia sekä myös tanssin opetusta. Unkarilaisia tansseja opettaa **Béla Gazdag**, joka muutaman tanssijansa kanssa ensin esiintyy ja jatkaa opettaen noin klo 15.30.

Suomalas-ugrilaista ohjelmaa ei kuitenkaan ole tarjoilla vain lokakuun 20. päivänä, vaan jo perjantaina 12.10. voimme klo 17 alkaen kuunnella professori **János Pusztayn** suomenkielistä esitelmää suomalais-ugrilaisten sukukansojen lähihistoriasta ja nykypäivän tilanteesta Metso-kirjaston Pihlaja-salissa.

Keskiviikkona 17.10. klo 16.30 Niagarassa esitetään unkarilainen ja englanniksi tekstitetty *Félvilág*-niminen elokuva, joka on kansainväliseksi nimekseen saanut *Demimonde*. Elokuva kertoo kolmen naisen mielenkiintoisen ja jännittävän tarinan 1910-luvun Budapestissa.

Kun Sugrifestin tilaisuudet on saatu kunnialla päätökseen, niin yhdistyksemme järjestää vielä tämän syksyn aikana kolme tapahtumaa: 24.11. pidämme suosituksi tulleen leivontapäivän Kalevan kirkon seurakuntatiloissa. Aloitusaika on klo 10.

Samoissa tiloissa eli Kalevan kirkon aulassa järjestetään tänä vuonnakin perinteiset myyjäiset. Aika on lauantai 1.12. klo 13–15.

Eikä tätäkään vuotta ilman pikkujoulua! Pikkujoulupäiväksi valittiin perjantai 14.12. klo 18 ja paikkana on Laikussa oleva luentosali, jonka saa koristaa ja sinne saa viedä ruokaa ja juomaa, joten ei siellä kuivin suin tarvitse olla!

Haluaisin vielä muistuttaa jäsenillemme, että keskusseuramme järjestää yhdessä eduskunnan Unkari-ystävyyseriön kanssa Helsingissä eduskunnan Pikkuparlamentissa perjantaina 9.11. klo 13.30 alkaen seminaarin ”*Unkarin paikka Euroopassa – arvot ja edut muutoksessa*”. Lisätietoa ja ilmoittautumisohjeet löytyvät Suomi-Unkari Seuran verkkosivuilta: www.suomiunkari.fi

Näiden ohjelmien kera pääsemme jouluun ja vuodenvaihteen yli. Ensi vuonna onkin sitten taas uudet kujeet ja ohjelmat!

Ohjelmallista, mielenkiintoista ja oikein hyvää syyskautta 2018!

Irmeli Kniivilä

Olemme muuttaneet!

Tampereen Suomi-Unkari Seura on muuttanut Suvantokadulta Laikkuun. – Laikku eli Vanha kirjastotalo, Tampereen ensimmäinen pääkirjastorakennus Tammerkosken rannalla, on uudistettu ja palvelee jälleen tamperealaisia ja muitakin kulttuurin rakastajia.

Vanha kirjastotalo on valmistunut vuonna 1925 ja vuonna 1986 kirjastotoiminta loppui tässä rakennuksessa, koska uusi, uljas Metso valmistui Hämeenkadun ja Pirkankadun kulmaukseen. Noin kolmisenkymmentä vuotta Vanha kirjastotalo toimi sen jälkeen lähinnä kaupungin toimistotiloina ja kulttuuritapahtumien pitopaikkana.

Kulttuurikeskus Laikku eli tuttavallisemmin pelkkä Laikku, on nyt meidän ilonamme. Laikku-nimi perustuu kirjastoa joskus kutsutusta lainasto-sanasta. Tampereen kaupungin kulttuuripalvelut vastaavat Laikun toiminnasta, heillä on siellä omat toimistonsa, mutta myös monet toimijat ovat saaneet sieltä oman toimipaikkansa. Talossa toimii myös Kulttuurikahvila Laikku tarjojen kahvien ja juomien lisäksi salaatteja ja keittolounaita. Talon ulkopuolella puistossa on Laikunlava, joka tarjoaa monenlaisia ulkotapahtumia iloksemme.

Laikun talo on 4-kerroksinen, ensimmäisessä eli pohjakerroksessa toimii Lastenkulttuurikeskus Rulla. Toisessa kerroksessa, pääaulassa on Kulttuurikahvila Laikku, luentosali ja näyttelytiloja. Kolmannes-

sa kerroksessa on Musiikkisali, Mäkelän kabinetti ja mm. Maahanmuuttajainfo Mainion, Pispalan Sottiisiin ja Kansainvälisen toimintakeskuksen tilat. Neljännessä kerroksessa on Idealinna, kokoustila Syrjä ja toimistotiloja.

Tampereen Suomi-Unkari seuralla ei ole Laikussa omaa toimistotilaa, mutta käytössämme on kaappeja ja arkistotilaa. Kokouksemme voimme pitää kokoustiloissa, useimmiten käytämme kolmannen kerroksen Lauri-Viita -kokoustilaa. Samassa kerroksessa on kahvilita, jossa voimme keittää kahvit kokouksiimme tai jutella pienellä porukalla pöydän ääressä. Muita tiloja, kuten esimerkiksi luentosalia ja musiikkisalia voimme varata tarpeen mukaan.

Meillä oli kesäkuun alussa ensimmäinen kokemuksemme Laikussa järjestämättämme tilaisuudesta. Pidimme mustalais-musiikkikonsertin, joka onnistui erinomaisesti. Musiikkisali oli lähes täynnä tyytyväisiä kuulijoita, sillä salin akustiikka on erinomainen. Unkarista saapuivat **Hubay Concert Ensemblen** loistavat muusikot, jotka loihitivat jousillaan unkarilaisen tunnelman Laikkuun. Heidän ohjelmassaan oli mm. **Dinicun** Leivonen, **Brahmsin** Unkarilainen tanssi no.5, **Montin** Csárdás ym. Laikun henkilökunta kertoikin, että he kuulivat tähänastisista komeimmat aplodit, jotka kantautuivat musiikkisalista muihin kerroksiin asti.

Musiikkisalin edessä on oleskeluauula, joka voi toimia vaikka ryhmätyötilana ja se on myös hyvä paikka rentoutumiseen sekä pienimuotoiseen näyttelyyn. Olimme järjestäneet konserttimme yhteydessä tähän tilaan puffetin, josta yleisö sai väliajalla ostaa kahvia ja pullaa. Tila palveli hyvin tässä-

kin tarkoituksessa. Meillä on tosin hieman harjoittelemista seuraavaan vastaavaan tarjoiiluun, koska emme olleet odottaneet näin suurta yleisömäärää. Olemme jo miettineet parannuksia, miten saamme seuraavalla kerralla myyntitapahtuman toimimaan joutuisammin.

Viereisellä sivulla ylhäällä uusi “tyyssijamme”, **Kulttuurikeskus Laikku**, josta voimme vuokrata tiloja tarpeittemme mukaan.

Alhaalla **Hybay Concert Ensemble** tai **Hubay Koncert Együttes** esiintymässä Laikun musiikkisalissa 2. kesäkuuta 2018. Mustalaisorkesteri – *cigányzenekar* – otti jälleen kerran salintäyden yleisönsä!

Yhtye on saanut nimensä unkarilaisen säveltäjä ja viulisti Jenő Hubayn (1858–1937) mukaan.

Laikun henkilökunta on erittäin palveluvaltaista, ehdotuksiimme on aina suhtauduttu myönteisesti ja apua on saatu yllin kyllin. Laikun tilat ovat hyvin sisustettuja ja viihtyisiä ja kokoustilat on varustettu nykyaikaisella tekniikalla.

Kulttuurikeskus Laikussa on paljon monenlaisia tapahtumia. Näyttelyitä ja musiikkitapahtumia on tarjolla runsaasti. Miksi et lähtisi katsomaan, mitä Laikussa tällä viikolla tapahtuu? Tervetuloa viimeistään 20. lokakuuta, silloin Laikun on vallannut *Sugri-fest* – sukukansapäivä, jonka järjestämisessä olemme mukana. Tule mukaan!

Helka Lumainen

Tampereen Suomi-Unkari Seuran matka Unkariin 9.–16.9.2018

1. Sunnuntai 9.9.2018

Ryanair-lentokoneemme lähti 20.25 Tamperre-Pirkkalan lentokentältä. Olimme aikaisin kentällä, mutta pian puolisoni Liisan ja minun seuraksi alkoi tulla myös muita retkemme osanottajia ja odotusaika sujui mukavasti. Yhdessä otimme kuohuvaiset mielenkiintoisen matkamme alkamiseksi.

Budapestin lentokentältä jatkoimme ohjelman mukaisesti matkaa varten varatulla bussilla Kecskemétiin. Sinne saavuimme puolen yön jälkeen ja majoituimme kaupungin laitamilla sijaitsevaan Sport-hotelliin. Meitä matkalla mukana olleita Unkarin ystäviä oli yhteensä 18, kun Unkarissa jo olleet osanottajat olivat Budapestin lentokentällä liittyneet mukaan.

2. Maanantai 10.9.2018

Heti aamiaisen jälkeen jatkoimme matkaa Szegediin.

Mainittakoon, että kun 17-vuotias kecskemétiläispoika **Ábrahám Török**, joka kävi lukuvuoden koulua Ruovedellä ja asui lankoni pojan **Antti Sarvanan** perheessä, oli kuullut Antilta matkastamme, niin hän oli varsin pettynyt, kun ei voinut tavata meitä. Minustakin se oli ikävää, mutta ohjelmaan ei nyt haluttu sisällyttää enempää Kecskemétiä, koska edellisellä matkallamme olim-

me useita tunteja tutustuneet tähän kaupunkiin. Jonkinlaisena kompensaationa Ábrahámille päätin lähettää matkakertomukseni hänelle. – On muuten sovittu, että matkamme osallistujat laativat eri matkakohteistamme yksityiskohtaisempia esityksiä, joten tässä monelta osin tyydyn pelkistettyyn esitykseen painottamalla niitä asioita, jotka minua itseäni eniten kiinnostivat.

Saavuttuamme Szegediin tapasimme ensiksi Szegedin yliopiston kirjaston johtajan **Katalin Keveházin**, joka seuramme puheenjohtajan ja matkamme johtajan Irmele Kniivilän entisenä oppilaana puhui suomea. Vaikeistakin asioista puhumine sujui hyvin, kun otetaan huomioon, että Katalinin opiskeluajasta oli kulunut jo noin 30 vuotta. – Useissa paikoissa seuramme matkoilla oppaana onkin ollut juuri unkarilaisia Irmelin entisiä suomen kielen oppilaita tai yliopistojen nykypäivän suomen opiskelijoita.

Katalin kertoi, että Szegedin yliopisto on laaja ja siellä voi opiskella ”kaikkea”, jonka hän varmisti luettelemalla yliopiston oppiaineet. Tällaisen yliopiston kirjastolla täytyy olla myös isot resurssit, joita Katalin yksityiskohtaisesti kuvasi. Tutustuessamme sitten kirjaston tiloihin minulle, 1950-luvun lopun ja 1960-luvun alkuvuosien Helsingin yliopiston opiskelijalle, tuli selväk-

Szegedin yliopiston uusi kirjasto ja tietopalvelukeskus ovat ylpeydenaihe sekä kirjastolle että koko yliopistolle. Kuvassa on kirjaston avaraa ja valoisa pääaulaa 3. kerroksen tasolta kuvattuna. – Kirjaston “holviin” on tallennettu inkunaabelit ja rareiteetit, vasemmalla muutamia harvinaisuuksia, osa lähes 400 vuoden takaa.

---

si, miten erilaisissa olosuhteissa nykyajan opiskelijat työskentelevät. Suurena syynä on tietojenkäsittelyssä ja tiedon tallentamisessakin tapahtunut mullistava automatisointi, mikä vaatii monipuolisia laitteita. Opiskelijoilla oli käytössä mm. tila, jossa

On hiukan vaikea arvioida, kuinka paljon Irmeli yhteyksiensä avulla taikoi matkallemme lisäarvoa. Vanhat ystävät ja työtoverit vuosien ja vuosikymmenien takaa toimivat meille auliina ja kaikkitietävinä "paikallisina oppaina". Tässä **Katalin Sipöczy** opastamassa seuruettamme.

saattoi työskennellä ryhmissä tarpeen mukaan keskustellen ja käyttäen apuna paikalla sijoitettuja tietokoneita.

Opiskelijoille varattuihin monipuolisiin palveluihin liittyen Katalin kertoi, että monet opiskelijat melkein "asuvat yliopiston kirjastossa". Kirjaston työntekijänkin työ on muuttunut esimerkiksi siten, että siihen on entistä enemmän tullut mukaan opetustehtävä. Tämä koskee mm opiskelijoiden perehdyttämistä kirjaston monipuoliseen käyttöön.

Majoituimme Dom-hotelliin lähellä Tuomiokirkkoa. Iltapäivällä oppaan, Szegedin yliopiston suomalais-ugrilaisen laitoksen johtajan, **Katalin Sipöczyn** johdolla kävelimme ensin kirkolle. Siellä katselimme aluksi edessä olevaa aukiota ja menimme sitten sisälle kirkkoon, jossa soitettiin juuri kirkon maineikkaita urkuja, joten kuulumme niitäkin. Lähdimme sitten kohden **Tisza**-jokea, joka vuonna 1879 oli tulvimal-

la pahasti hävittänyt kaupungin. Tilalle kaupunkiin oli sittemmin rakennettu paljon komeita rakennuksia mm. tuomiokirkkokin.

Keskustan monet upeat rakennukset antoivat kuvan todella merkittävästä kaupungista; Szegedin asukasluku on noin 180000. Kävellessämme Tiszan rantakatua pitkin tulimme paikkaan, johon oli merkitty, kuinka korkealle Tisza on tulviessaan noussut. Kävi ilmi, että vuoden 1879 jälkeen Tisza on tulvinut paljon korkeammallekin kuin tuona vuonna, mutta nykyisin kaupunki on paremmin varautunut tulviin.

Käännyimme vasemmalle ja ohitimme museon, jonka pääoven eteen oli väliaikaisesti asetettu kaksi erittäin isokokoista tekohirmuliskoa äänteleämään ja kertomaan sisällä olevasta dinosaurusnäyttelystä.

Tulimme sitten isoon ja komeaan **Széchenyi**-puistoon, jonka katseltuamme palasimme hotellille, matkalla poikkesimme tuokioksi **Virág kávézó** -nimiseen kuuluisaan kahvilaan.

3. Tiistai 11.9.2018

Aamiaisen jälkeen lähdimme **Ópusztaszeriin**. Se on paikka, johon maahanmuuttaneiden unkarilaisten uskotaan ensi kertaa kokoontuneen sopimaan perustettavan uuden valtionsa järjestämisestä. Unkarin kielen taitaja ja Unkarin historian hyvä tuntija, seuramme entinen puheenjohtaja Tenho Takalo esitti meille katsauksen paikan historiaan.

Hän kertoi, että Unkarin nykyinen hallitus haluaa korostaa kansallisia arvoja, joten se on ollut halukas satsaamaan paikan kehittämiseen. Unkarin kielessä ei käytetä tapahtumasta nimitystä maahantulo, vaan sanatarkasti käännettynä ”Isänmaan haltuunotto”. Tärkein nähtävyys paikalla on valtava

panoraama, joka kuvaa tuota Isänmaan haltuunottoa. Se on todella vaikuttava ja suuren työn vaatinut teos, joka pyrkii realistisesti esittämään myös tapahtumaan liittyviä julmia yksityiskohtia.

Ópusztaszerin puiston alueella oli pyöreä rakennelma, jonka sisäpuolen suurimmaksi osaksi täytti uskomattoman valtava vuonna 1956 kaadetun puun tyviosa. Puu oli

---

Ópusztaszerin ohella tiistain kohteenamme oli **Hodmezövásárhely**, jossa savenvalajakeramikko **Sándor Ambrus** on töissään hyödyntänyt paikallista kulttuuriperintöä ja näin säilyttänyt sitä tulevillekin sukupolville. Tässä esillä hänen taidonnäytteitään.

lähtenyt kasvamaan joskus 400-luvulla. Siihen oli myös merkitty ne vuosirenkkaat, joi-
na vuosina Unkarin historiassa on ollut mer-
kittäviä tapahtumia, kuten esim. unkarilais-
ten maahantulo ja vuoden 1956 kansan-
nousu. Rakennuksen sivulla olevissa kuvis-
sa näkyi eri aikoina käytyjä taisteluita ja niis-
sä käytettyjä aseita. Esimerkiksi viimeises-
sä kuvassa vuoden 1956 kansannousun
tukahduttamisoperaatioissa tyypillisenä
aseena olivat venäläiset panssarit.

Ópusztaszeristä matkasimme **Hódme-
zövásárhelyiin**, joka on ollut Unkarin
keramiikkatehteen merkittäviä keskuksia.
Keramiikkatehteen kulta-aikana kaupungis-
sa oli jopa 400 alan mestaria, mutta nyt jäl-
jellä on valitettavasti enää vain neljä! Me pää-
simme tapaamaan heistä yhtä, **Sándor
Ambrusia**, joka esitteli meille hauskaasti
valmistamia tuotteita. Lopuksi hän näytti
vielä konkreettisesti, miten hän niitä valmistaa.
Tämän kaupungin erikoisuutena oli se,
että tuotteet ovat usein väriltään sinivalkoi-
sia, minkä Sándor arveli miellyttävän erityi-
sesti suomalaisia.

Eräs erikoisuus olivat värikkäät ja lit-
teät juomapullot eli taskumatit, joita kuu-
lemma ennen vanhaan ihmiset käyttivät
kirkossakin pälinkan juomiseen. Taskumatit
oli muotoiltu niin, että ne erehdyttävästi
näyttivät raamatuilta. Miehillä oli isommat
taskumatit, naiset käyttivät pienempiä, jot-
ka oli hyvä piilottaa huivin alle, kun he kir-
kossa maistelivat pälinkaa. Ambrusin mu-
kaan kaikki palasivat onnellisina kirkosta
kotiin. – Keramiikkataito nousi kukoistuk-
seensa 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun
alussa, kun talonpoikaissäestö vaurastui ja
heillä oli varaa ostaa keramiikkatuotteita.

Palasimme Szegediin ja illalla menim-

me **Roosevelt Téri Halászcserda** -ravin-
tolaan syömään kalakeittoa. Kaksi miestä
siellä huolehti elävästä musiikista. Muka-
namme oli Szegedin Suomi-ystäviä. Keitto
oli todella maittavaa, samoin sen kanssa nau-
tittu viini. Pöytään kannettiin niin paljon ka-
lakeittoa, että hyvistä yrityksistämme huoli-
matta noin puolet pöydille tuodusta kala-
keitosta taisi jäädä syömättä. Niinhän suo-
malaiselle Unkarin ystävälle useinkin voi
käydä unkarilaisessa ruokapöydässä.

4. Keski viikko 12.9.2018

Heti aamiaisen jälkeen jatkoimme taas mat-
kaa ja suuntasimme **Békéscsabaan**. Autome
parkkeerasi kaupungin luterilaisen kir-
kon luo, joka oli lähellä tulevaa lounaspaik-
kaamme eli **Slovák Étteremiä**. Oppaak-
semme tuli **Zsuzsa Duray**, joka kuitenkin
oli halunnut varmistaa meille mahdollisim-
man hyvän opastuksen ja tulkkauksen hank-
kimalla paikalle sekä ammattimaisen oppaan
että tulkin.

Opas kertoi, että alue oli turkkilais-
miehityksen kauhuissa tyhjentynyt väestöstä
ja sitten kuningas oli läänittänyt alueen itä-
valtalaiselle suosikilleen, joka halusi elvyt-
tää alueen ja saada sinne tyytyväisiä asuk-
kaita. Uudet asukkaat olivat etupäässä lute-
rilaisia slovakkeja, mikä ei ollut kovin suu-
ri ihme, koska Slovakia ja Unkari kuuluivat
samaa valtiooon. Noin 1740 rakennettiin lute-
rilainen kirkko, mutta kun se väen lisään-
tyessä kävi pieneksi, rakennettiin aivan lähelle
uusi kirkko, joka on Keski-Euroopan
suurin luterilainen kirkko.

Vähitellen väestö kasvoi myös unkari-
laisilla, ja aika lähelle luterilaisia kirkkoja
rakennettiin roomalaiskatolinen kirkkokin.
Saimme kuulla perusteellisen esityksen

Békéscsaban kaupungintalo

näistä kirkoista ja kävimme katsomassa sisältäkin roomalaiskatolista kirkkoa, joka oli hiljattain remontoitu. Sen sijaan emme voineet mennä suureen luterilaiseen kirkkoon, koska se oli edelleen remontissa. Tu-

tustuimme myös kaupungin tärkeisiin aukioihin ja katselimme kaupungintaloa ja teatterirakennusta, joista opas sanoi kaupunkilaisten olevan ylpeitä. Hienoja taloja ne olivatkin.

Keskiviikkona saimme erinomaisen asiantuntevan opastuksen **Békéscsabassa**. Torstaina tutustuimme taidokkaasti rakennettuihin pienoismalleihin **Szarvasin Mini Magyarország**-puistossa. – Tässä tutustumiskohteena on Budapestin **Széchenyi**-kylpylän pienoismalli. Puisto pienoisrautateineen on oivallinen perhekohte.

Menimme Slovák Étteremiin, jonne oli saapunut myös Békéscsaban Unkari-Suomi Seuran puheenjohtaja sekä yksi jäsen. Söimme paikallisista ruo'ista valmistetun aterian, joka poikkeuksellisesti oli täysin lihaton. Maittavaa ruoka olikin, ja kun jälkiruoka tuotiin pöytiin, kävi selväksi, että lihattomuudesta huolimatta kalorien puutteessa meidän ei tuonakaan päivänä tarvinnut olla!

Matkasimme sitten **Gyulaan**, joka oli Liisalle ja minulle tuttu kylpylästään. Majoitimme **Aqua Hotel Gyula Superior** -nimiseen hotelliin, joka oli aivan lähellä Gyulan suurta kylpylää. Hotellihuone oli iloinen yllätys, sillä se oli niin suuri, että se jakaantui olohuoneeseen ja erilliseen makuuhuoneeseen.

Kylpylään menimme sitten yhdessä

monen muun matkatoverimme kanssa. Kylpylä oli aika lailla samannäköinen kuin se oli 16–17 vuotta aikaisemmin, jolloin olimme siellä. Mieleemme teki mennä samaan termaalialtaaseen, joka aikaisemminkin oli ollut suosikkimme Gyulassa kylpiessämme. Oli todella virkistävää levätä matkan jälkeen kiireettömästi lämpimässä altaassa. Illalla lähdimme vielä syömään liharuokaa läheiseen ravintolaan ja samasta ravintolasta löytyivät myös useat matkatoverimmekin.

5. Torstai 13.9.2018

Aamiaisen jälkeen lähdimme koko retkemme pisimmälle noin 270 kilometrin matkalle. Ensin matkasimme **Szarvasin arboretumiin**, jossa on nähtävissä mm moninaisia puita, mutta eniten meitä kiinnosti siellä *Mini-Unkari*. Meille oli melkoinen yllätys, etteivät Mini-Unkarin pienoismallit esittä-

neetkään pelkästään nykyistä Unkarin aluetta, vaan entistä Suur-Unkaria, jonka alueita kuuluu nykyisin Slovakialle, Ukrainalle ja Romanianle. Siellä oli pienoismalleja mm. komeimmista kirkoista, palatseista, kaupungintaloista, asemarakennuksista, kylpylöistä jne.

Useista paikoista oli esillä myös paikallisia rautateitä; junan sai liikkeelle nappia painamalla. Paikkaa katselemassa oleville lapsille juuri napin painaminen ja junan liikkeelle lähettäminen oli mieluista puuhaa. Eräiden kirkkojen kohdalla nappia painamalla sai kuulla esim. hengellistä musiikkia, joka jotenkin liittyy ko. kirkkoon. Pisimmän ajan katselin **Széchényin kylpylän** pienoismallia. Tuo iso kylpylä Budapestissa on eräs suosikeistani. Siellä olen käynyt monta kertaa, mutta kuitenkin pienoismallia katsellessa hämmästytti, kuinka moniosainen tuo rakennus todellisuudessa onkaan.

Ajoimme sitten **Hortobágyin** kansallispuistoon, jossa ensin söimme lounaan **Hortobágyi Nagy Csárda** -nimisessä ravintolassa. Kansallispuisto on alueeltaan noin 30000 hehtaaria. Siellä huolehditaan erityisesti pustalla perinteisesti kasvatettujen eläinlajien säilymisestä. Meille näytettiin myös tyypillinen hevosnäytös ja sen loputtua tarjottiin mahdollisuus ratsastaa turvallisesti hevosella. Kukapa nousikaan ensimmäisenä hevosen selkään? Puheenjohtajamme Irmeli tietenkin!

Hortobágyista ajoimme vielä 80 kilometriä **Nyíregyházaan**, jossa majoituimme **Aventinus**-hotelliin. Se ei ollut kaupungin keskustassa, vaan useita kilometrejä kauempana **Sóstó**-alueella, jota on erityisesti kehitetty tarjoamaan kylpylä-, majoitus-, ra-

vintola- ja muita palveluita matkailijoille. Pitkän ja moninaisia kokemuksia antaneen matkan jälkeen uni maittoi hyvin.

6. Perjantai 14.9.2018

Perjantaina oppaamme oli **Valéria Révay**. Aamiaisen jälkeen lähdimme **Nyírbátoriin**, alueen entiseen pääkaupunkiin, joka aikanaan oli kuitenkin suhtautunut nihkeästi tarjottuun mahdollisuuteen saada rautatieyhteys kaupunkiin, jolloin tarjouksen mielellään vastaanottanut Nyíregyháza pääsi kehittymään alueen pääkaupungiksi.

Nyírbátorissa saimme erittäin perusteellisen esityksen kahdesta kirkosta, jotka oli rakennettu turkkilaisotien kuuluisan sankarin, **István Báthoryn** toimeksiannosta. Toinen kirkoista oli roomalaiskatolinen ja toinen reformoitu. Báthoryn unkarilaiset joukot olivat lyöneet neljä kertaa suuremmat turkkilaisjoukot ja siitä kiitokseksi Báthory rakennutti kirkot. Tosin roomalaiskatolisesta kirkosta ei juuri ollut jälkeäkään alkuperäisestä kirkosta, koska se oli myöhemmissä vaiheissa tullut perusteellisesti ryöstetyksi ja poltetuksi.

Samalle paikalle oli sittemmin rakennettu kokonaan uusi kirkko. Reformoitua kirkkoakaan ei sankari itse nähnyt valmiina, vaan se valmistui vasta hänen poikansa ja seuraajansa aikana. Tuo kirkko lienee Nyírbátorin huomattavimpia rakennuksia. Olin aika yllätynyt myös siitä, että kirkon lähellä oli myös puinen ja suurikokoinen, tumma kellotapuli. Sellaisia ei luulisi Unkarista helposti löytyvän. Itse en ainakaan muista vastaavanlaista ennen nähneeni. Paikalla oli myös István Báthoryn vahakabinetti ja museo, jossa kävimme; Báthory-suku oli pitkään alueen mahtisuku.

Palasimme Nyíregyházaan, jossa kävimme katsomassa kolmessa huoneessa olevia kuulun taiteilijan **Mihály Munkácsyn** maalauksia. Minun mieleeni jäivät parhaiten eräät muotokuvat sekä se, että Munkácsyn työt olivat usein uskonnollisaiheisia. Sen jälkeen matkaseurueemme jakaantui niin, että osa meni eläintarhaan tai kylpylään, osa taas jäi lyhyeksi aikaa kaupungin keskustaan ostoksille ja katselemaan keskustaa lähemmin. Illalla vielä aterioimme hotellimme läheisyydessä olevassa ravintolassa.

Nyírbátorin Minoritakirkon barokkisisustus on upea. Pääalttarin molemmin puolin on sivualttarit, jotka eivät näy kuvassa. Nyírbátor vaalii Báthory-suvun historiaa ja kaupungin vaiheet kytkeytyvät moniin Unkarin historian käännekohtiin, mm. Rákóczin vapaustaisteluun 1700-luvun alussa.

---

7. Lauantai 15.9.2018

Aamulla lähdimme kohti Miskolcia, Unkarilaiset Miskolcin Unkari-Suomi ystävyyspiiriin jäsenet olivat tulleet Tokajin kaupunkiin meitä vastaan. He olivat vieraanvaraiseen ja ystävälliseen tapansa organisoineet meitä varten viinin viljelyyn ja maisteluun liittyvää ohjelmaa. Paikalla olivat ainakin ystävyyspiiriin puheenjohtaja **Tamás Farkas** ja sihteeri **Enikő Órás,**

István Földi, Zsuzsa Bogdányi Csabáné, Tamás Fekete sekä **Mónika Jánosi**. Oli taas ilo tavata näitä henkilöitä, joista useimmat olivat ennestään facebook-kavereitanikin. Mónika oli mieluisa uusi tuttavuus.

Minua ilahdutti myös se, että nyt oli tilaisuus tavata pitkästä ajasta henkilökohtaisesti **Tamás Fekete**, joka jo ensi tapaamisellamme vuosia sitten oli osoittautunut hyväksi keskustelukumppaniksi. Viime kerralla Miskolcissa käydessämme emme Tamásia tavanneetkaan. Nyt meillä oli tilaisuus jatkaa keskustelua. Arvostamme sitä, että Tamás Fekete puhuu erinomaisesti ja myös

Pääsimme tutustumaan yhteen Tóthin perheen viinipalstaan, *tábla*. Isäntämme kertoi meille persoonalliseen tapaansa viininviljelystä ja vuodenaikojen rytmiin tapahtuvista työvaiheista. Me pääsimme pälkäästä: me vain maistelimme rypäleitä ja kävelimme köynnösrivien välissä.

---

kirjoittaa kaunista suomen kieltä.

Ajoimme yhdessä miskolcilaisten ystäviemme kanssa **Tokajista Erdőbénye**-nimiseen paikkaan, jossa isännäksemme tuli merkittävä viinin viljelyn ja valmistamisen tuntija **György Tóth**. Hän vei meidät ensin viinipellolle, jossa saimme perusteellisen kuvauksen viininviljelystä ja siihen liittyvistä ongelmista. Samalla saimme kuvauksen hänen omasta monitahoisesta urastaan viininviljelijänä.

Sitten menimme tutustumaan viinikellariin ja aloitimme viininmaistajaiset. Maistettavana oli kuutta erilaista viiniä. Saimme yksityiskohtaisen kuvauksen erilaisista viinilaaduista ja esimerkiksi siitä, miten viiniä oikeaoppisesti tulee maistella ja lasia kilautella kunnolla. Minäkin kokeilin Liisan ja monen muun kanssa hänen kilautusohjeitaan ja komeastihan lasi kilahhti!

Isäntämme puhetta oli helppo seurata, koska hän pitkistä puheistaan huolimatta puhui värikkäästi ja suorasukaisesti. Hän esimerkiksi sanoi olevansa pääministeri Orbánin kanssa yleensä samaa mieltä, mutta eräissä asioissa ei ole. Olikohan sellaisia asioita peräti 20? Amerikasta hän tokaisi, että siitä maasta on tullut Eurooppaan paljon pahaa. Kun viiniä oli maisteltu, hän saattoi sanoa, että kertokaa tuttavillennekin tästä viinistä, jos piditte siitä, mutta jos ette pitäneet, olkaa hiljaa.

Lähdimme **Lillafüredissä** olevaan suureen ja hienoon hotelliin nimeltä **Hunquest Hotel Palota**.

Matkalla olimme enimmäkseen nähneet Unkarin laajoja peltoaukeita ja pusta,

mutta nyt olimme tulleet kokonaan erilaiselle vuoristoseudulla. Kävelimme hotellin ympäristössä ihaillessa maisemia.

Hotellin välittömässä läheisyydessä oli runoilija **Attila Józsefin** patsas, ja Irmeli asettui patsaan viereen kuvattavaksi tavoitellen ilmettä, joka olisi sopiva runoilijan seuraan.

Illalla unkarilaiset tulivat mukaamme ja aloimme juhlia yhteisellä illallisella Tampereen ja Miskolcin kaupunkien 55-vuotista ystävyysuudetta. Minun vieressäni istuivat Tamás Fekete ja Monika Jánosi. Meillä oli oikein mukava keskustelu monista aiheista.

Kerroimme toisillemme hieman työstämme ja Tamás pyynnöstäni siitä, miten hän oli oppinut erinomaisen suomen kie-

Osa ryhmästäme ehti vielä ennen lauantain illallista pyrhtää tuokioksi **Palota**-hotellin terrassirakennelmille, joilla vaalitaan erityisesti runoilija **Attila Józsefin** muistoa kiveen hakatuin ja monille unkarilaisille tutuin runokatkelmin. – Tässä olemme joukolla ryhmittyneet runoilijan patsaan ympärille.

---

len taitonsa. Pohdimme myös Suomen ja Unkarin ystävyteen liittyviä asioita. Nykyaikajan nuorille ihmisille saattaa kansainvälistyminen olla niin tärkeää, ettei Suomen ja Unkarin keskinäinen ystävyysuudhe heitä kiinnosta enää samassa määrässä kuin vanhemman sukupolven unkarilaisia ja suomalaisia.

Toisaalta kansallismielisyyden nousu Unkarissa on aiheuttanut myös sen, että varsinkin nuoret ihmiset uskovat, ettei unkarin kieli ole suomalais-ugrilainen kieli eivätkä suomalaiset ja unkarilaiset olekaan sukulaiskansoja, vaan unkarilaiset ovat hunnien ja ehkä skyyttien jälkeläisiä. Totesimme Tamásin kanssa, että vaikka kielemme ovat hyvin erilaisia, mutta niiden sukulaisuussuhde on kiistaton. Sitä paitsi kielisukulaisuus ei tietenkään kerro kovin paljon kansojemme geeniperimästä, koska yhteisestä menneisyydestä on kulunut tuhansia vuosia. Kielisukulaisuuden kieltämiseen ei löydy yhtään järkevää syytä. Ne, jotka kieltävät tosiasiat, joutuvat ajattelussaan auttamatta harhaan.

Mónika on opiskellut vuoden verran suomea ja vaikka itsekin olen vuosien mitaan ajoittain harrastanut unkaria, niin keskustelu kävi sujuvimmin englanniksi. Vaihdoimme Mónikan kanssa yhteystietojamme ja nyt olemme myös facebook-kavereita. Mónika on jo lähettänyt minulle kuviaan yhteisestä viiniasioihin tutustumistilaisuudesta.. Tamás on ollut fb-kaverini jo ennestään. Ajattelin, että kun saan matkakertomukseni valmiiksi, lähetän sen sekä Mónikalle että Tamásille. Tamásin on helppo lukea se, mutta Mónikakin voinee käyttää tekstiäni vaikka eräänlaisena oppimateriaalina opetellessaan lisää suomea.

Muista unkarilaisista ystäväistä, joiden kanssa tuli pitempään illalla keskusteltua, mainittakoon **Anikó Orbán**, jonka olemme usein tavanneet myös Suomessa.

Ruoka oli hyvää ja sitä haettiin noutopöydästä. Kun olin matkallamme eri ravintoloissa herkutellut unkarilaisilla ruoilla ja viineillä, tunsin painoni nousseen. Siksi

päätinkin aloittaa ”kurinpalautuksen” ja palata runsaasta ruokatarjonnasta tavanomaisempiin ruokailutapoihini. Kotona puntari osoittikin, että päätökseni oli aiheellinen.

8. Sunnuntai 16.9.2018

Oli aika lähteä kohti Budapestia ja Tampereen kotia. Välillä pysähdyimme piknikille. Keskusteluista sain sen käsityksen, että kaikki retkitoverimme olivat hyvin tyytyväisiä matkaamme vaikka olimmekin olleet paljon liikkeellä. Erityiskiitoksen ansaitsevat Irmeli ja Tenho, ja myös sihteerimme Helka Lumiaisen panos matkan onnistumiseksi on kiitoksen arvoinen, kuten myös Irmeli puhuessaan totesi. Irmeli kiitteli myös osanottajia siitä, että kaikki poikkeuksetta noudattivat sääntillisesti aikatauluja ja hoitivat erinomaisesti muutkin tällaisella retkellä huolehdittavat asiat. Sehän onkin matkan onnistumisen kannalta olennaista; kun siirrytään tiheästi paikasta toiseen ja maksutkin hoidetaan suureksi osaksi paikan päällä.

Sää suosi matkaamme, tosin välillä oli liiankin kuumaa. Onneksi Suomessa jo kesällä ja ennen matkaamme vallinnut poikkeuksellisen pitkä hellekausi karaisi meitä kestäämään 25-30 asteen lämpötiloja. Jätimme **Gyöngyösiin** ja **Budapestiin** muutamia matkatovereitamme. Meillä oli vielä Budapestin kaupunkierros, jolloin katselimme pääkaupungin tärkeimpiä nähtävyyksiä. Irmeli selosti näkymiä erinomaisella tavalla. Tenho totesikin, että oli paras kiertoajeluselostus mitä hän on kuullut. Sitten olikin aika lähteä lentoasemalle ja kotiin.

Jorma Perälä

Syyskuisen matkan varrelta

Seuraavassa muutamia syyskuisella retkellämme mukanaolleet ovat tallentaneet kukin joitakin mieleenjääneitä henkilökohtaisia muistelmia tai tuokiokuvia.

Ruokamuistoja Unkarin kiertoajelulta

Maanantaina 10.9. matkasimme **Kecskemé-tistä Szegediin**, jossa nautimme lounaan **Hági**-ravintolan katetulla terassilla suoja-ssa paahtavalta auringolta. Lounas muodostui kolmesta ruokalajista sisältäen alkusalaatin ja jälkiruoan. Pääruoan (*galuska*) välissä oli possua tai kanaa. Paketin hinta oli n. 1600 Ft eli alle 5 euroa. Eniten keskustelua herätti annos: kanaa ja kasviksia, jossa ”kasvikset” olivat lopulta riisiä ja perunoita.

Tiistaina vierailimme **Ópustaszerissä** Unkarin historian puistossa. Lounas nautittiin lähellä olevassa metsästyshenkisessä ravintolassa. Kasvissalaatin jälkeen pöytään tuotiin valtava vati, jossa oli kahta henkeä kohti kaksi pihviä, useita erilaisia grillattuja kanapaloja, uppopaistettua juustoa sekä riisiä, perunaa ja kasviksia. Ruokahävikki oli melkoinen ja annoksen kokoa siunailtiin yhteen ääneen.

Tiistaina nautimme vielä illallista Szegedissä **Roosevelt térin Halászsárdassa**,

jossa nautimme perinteistä unkarilaista kalakeittoa. Terassilta oli hieno näkymä puistoon ja **Tisza**-joelle.

Keskiviikkona matkasimme **Békéscsabaan**, jossa kaupunkikierroksen jälkeen kokoonnuimme slovakialaiseen ravintolaan, **Slovák Étteremiin**. Alkukeittona oli kylmä hedelmäkeitto runsaalla kermavaahdolla. Pääruoka oli sitten kevyempää eli grillattuja kasviksia jugurttikastikkeella. Jälkiruokana oli vielä letut kermavaahdolla eli laktoosia kerrakseen.

Torstaina oli vuorossa vierailu pustalla ja sen aluksi lounas **Hortobagyin Nagy Csárda** -ravintolassa. Alkukeittona oli pienissä padoissa tarjoiltua gulassikeittoa ja pääruoaksi saimme grillattuja kasviksia sekä jälkiruokana rahkalla ja hillolla täytettyjä lettuja.

Perjantaina söimme **Nyíregyházassa** paikallisessa hotellissa. Alkukeittona oli nyt ”mykykeittoa”, jossa kermaisessa kastikkeessa oli kasviksia ja kanaa ”mykyjen” lisänä. Jälkiruokana oli täyttyviä struudeleita. Perjantaina illalla kokoonnuimme vielä hotelli **Aventinusta** vastapäätä olevaan italialaishenkiseen ravintolaan. Kukin tilasi listalta mieleistään ruokaa. Yleisnäkemyks oli, että annokset olivat jälleen ylisuuria. Itse sain kaksi leivitettyä kalkkunafilettä juustolla ja kinkulla täytettynä sekä ämpäriillisen riisiä. Paljon tuli taas hävikkiä. Jotkut nokkelat osasivat tosin tilata ”pikku-

Matkalaisia ihmetyttivät isot ravintola-annokset. Monenlaista lihaa, perunaa ja riisiä yllin kyllin, mutta tuoreita vihanneksia tuskin nimeksikään.

van riittävästi, ja jos annoskoko oli liian suuri, se oli tietysti oma vika.

Yhteenvetona matkan ruokailuista jäi kaipuu kasviksiin ja vihanneksiin. Toreilla ja kauppoissa niitä näkyy, mutta ravintola-annoksiin niitä kaivattiin lisää.

Pentti Hyvönen

annoksen”, joka sekin oli riittävä nälän poistamiseen.

Lauantaina vierailimme **Tokajin** alueella viiniviljelmällä maistelemassa luumuja ja viinirypäleitä suoraan puusta tai köynnöksestä. Pääsimme myös maistelemaan lopputuotteita eli luumuhilloa ja pullotettuja viinejä. Suunnitelmassa oli alun perin viisi eri viiniä, mutta se tuntui liian suurelta annokselta, joten päädyimme enintään kolmeen viiniin. Syötyämme herkullisia leikkeleitä ja juustoja viini alkoi kuitenkin maistua ja lopulta maistelimme kuutta eri viiniä. Ja lopuksi sitten laulettiin eri kielillä.

Lauantai-iltana nautimme **Lillafüredissä** hotelli **Palotassa** jäähyväisillallisen hotellin noutopöydästä. Valikoimaa oli ai-

Savenvalaja- keraamikko Sándor Ambrus

Tiistain retkikohteenamme oli myös Hódmezövásárhelyn kaupunki. Kaupungissa on nykyään n. 44.000 asukasta. Kulttuuriperinteet ovat täällä runsaat, ja käsityöt ja kankaiden kirjontamallit ovat kauniita. Kirjontalanka on värjätty kasvisväreillä, jolloin värit ovat ainutlaatuisen kauniita, ei niin kirkkaita kuin perinteisessä unkarilaisessa kirjonnassa. Meidän retkemme kohde Hódmezövásárhelyssä oli keramiikkapajaan tutustuminen, jonka paikalliset matkailutoimiston ihmiset meille neuvoivat. Pääsimme tutustumaan **Sándor Ambrusin** keramiikkapajaan.

Oi mikä paikka! Ruukkuja, lautasia, hedelmäkulhoja, pulloja. – Heti sisään pääs-

tyämme näimme paljon sinivalkeisia lautasia, kuppeja ym. Ne olivat tosi kauniita! Huomasimme toki heti, että niissä oli Suomen värit, mutta keramiikkamestarimme kertoi, että sinivalkeiset astiat ovat myös unkarilaisten suosiossa. Lisäksi näimme astioita, jotka olivat keltaisenvihreitä, vihreänruskeita tai myös mustia. Sándor Ambrus kertoi meille paljon työstään, onhan hänellä ollut vuodesta 1989 lähtien oma työpaja. Sitä ennen hän oli ollut töissä eri keramiikkatehtaissa ja käsityöläispajoissa. Hänet on myös palkittu monesti työstään Magyar Kézműves Remek -palkinnolla.

Savi löydettiin raaka-aineeksi jo tuhansia vuosia sitten. Keramiikan valmistukseen keksityt apuvälineet sekä käsittely- ja polttomenetelmät ovat tehneet mahdoli-

Sándor Ambrus esittelemässä ryhmällemme seudun keramiikan erityispiirteitä ja historiaa.

---

seksi tuottaa käyttöesineitä sekä kauniita taidesineitä. Kullakin savitaiteilijalla on omat tapansa tehdä oman näköisiä astioita.

Sándor Ambrusilla on rakennuksessaan oma työskentelytila, näyttelytila sekä myös kauppa, josta voi ostaa esineitä mukaansa, jos niihin mieltyi. Hänellä oli kiva tapa arvuutella, mihin käyttötarkoitukseen luulimme jonkun astian olevan suunniteltu. Kuulimme, miten miehillä oli kirkkokäynnillä mukanaan raamattu ja naisilla virsi-

Päivällinen kuudelle! Ambrusin työpajaan liittyy myös usean huoneen näyttelytila, joka esittelee havainnollisesti seudun savenvalun historiaa ja tyyli-suuntien kehitystä. Hän on itse perehtynyt savenvaluun ja -käsittelyyn nuoruudestaan saakka työskennellen mm. paikallisessa majolikatehtaassa. Vuodesta 1989 lähtien hän on tehnyt töitä omassa verstaassaan hyödyntäen paikallisia perinteitä ja ammattitaitoa.

---

kirja. Molemmat oli tehty savesta ja suunniteltu siten, että niihin sai sisälle sopivaa juomaa, jota sitten saattoi kirkossakin maistaa.

Sándor Ambrus kertoi, että kauniin ja kestävästi astian aikaansaamiseksi on tärkeää, että raaka-aineena on hyvälaatuista savea.

Hän näytti meille, miten dreijataan maljakko, pieni laakea poimureunainen kuppi ja sellainen pullo, jonka voi täyttää. Hänen apunaan työssään on koristemaalari, joka maalaa kauniit kukka- ja muut kuviot astioihin.

Sándor Ambrus kertoi, että savenvalun ammatti on mennyt perintönä isältä pojalle. Sitä ei siis opita kirjoista, vaan käytännön esimerkin avulla. On sääli, ettei nykyään uusia oppipoikia enää juurikaan ilmaannu, vaan taidot ovat muutaman harvan ja ikääntyneen ammattimiehen harteilla. Totta kai toivomme kaikkea, että tämä ammatti tulisi säilymään, sillä kauniit astiat ovat suuri ilo silmälle – eikä käyttötarkoitustakaan saa unohtaa.

Helka Lumiainen

Pustalla

Torstaina 13.9.2018 matkaohjelmassamme oli mm. **Hortobágyin kansallispuisto**, jossa meillä oli lounas, tutustuminen pustaan ja hevosnäytös.

Olen aikaisemmin katsellut pustaa auton ikkunasta, katsellut hevosnäytöksiä muualla ja syönyt myös Hortobágyin ravintolassa. En odottanut vierailultamme mitään erikoista, vaikka sitä mielenkiinnolla odotin.

Matkapäivämme sää oli helteinen ja kaunis. Automatkalla havaitsin jo kasvillisuuden vaihtuvan ja pustan karuuden tulevan esiin. Kauniisti kunnostettuja maatiloja oli lähellä määränpäättämme. Ruokailtuamme

viihtyisässä ravintolassa matkasimme bussilla läheiselle hevosatilalle. Maatilalla oli useita rakennuksia ja esityskenttä katsomoi-
neen – niin tulkitsin. Kun sitten kiipesimme hevoskärryihin, ja matka alkoi, niin minua alkoi kiinnostaa. Matkasimme kärryillä hyvin kuivaa ja pölyävää kärrytietä ruohotasangolla. Edessä häämötti kaksi suurta perinteisen mallista karjasuojaa. Pihalla oli kuvista tuttu vinttikaivo. Rakennuksissa oli

---

Unkarilainen hevospaimen, *csikós*, on ehkä turismiin liittyvä *klisee*, mutta me saimme tietoa, joka muutti käsitystämme *pusztan* elämästä ja elinehdoista, oli sitten kysymys kotieläimistä tai vaikkapa villoista puhveleista – tai *pusztan* luonnosta ylipäätänsä.

lampaita, joista näimme hämärässä hahmot ja kuulimme oppaan tarinat.

Matka jatkui. Maa pölysi, kärryt keikkuivat ja yhä enemmän alkoi näkyä pustan avaruus. Aloin aistia kaikkea sitä. Siellä täällä kauniita perinteisiä pieniä rakennuksia, joiden ympärillä karjaa. Pysähdyimme ja näimme viisi upeaa hevosta ja perinteisessä asussa ratsastavan hevospaimenen. Nyt hevosnäytös oli oikeassa ympäristössään, kun ympärillä oli laaja ruohoinen pusta.

Matka jatkui ja kolme ratsastajaa tuli hevosineen näyttämään taitojaan. Saimme myös silitellä hevosia ja Anne-Marie ja Irmeli ratsastivat. Jälleen ympäristö kruunasi näytöksen.

Matka jatkui, pysähdyimme keskelle ei mitään ja katselimme harmaita nautoja – alkuperäiskarjaa, joka todella kuului tänne. Hiljaista. Eläimet söivät ja pustalla näkyi kuin savua. Hämmästyin kun tajusin ”savupatsaiden” olevan hyönteisparvia, jotka liikkuivat kuin savukiehkurat.

Olin kuin keskellä kuvaa, mutta elävässä elämässä keskellä laajaa tasankoa, pustaa. Paluumatkalla puhvelilauma paimenineen ja paimenkoirineen kruunasi kokonaisuuden.

Olin kokenut jotain erikoista.

Raija Kanerva

Gyulan kylpylä

Helteinen keskiviikkopäivä kutsui osaa matkalaisia tutustumaan hotellimme lähellä olevaan ulkoilmakylpylään.

Suuntasimme kylpyläalueelle iltapäivällä klo 16.00 jälkeen, jolloin sisäänpääsylippu maksoi 1500 forinttia. Sata forinttia maksoimme lisää henkilökohtaisesta lokerikosta, jonne saattoi laittaa vaihtovaatteet.

Alue oli laaja ja puistomainen, siellä voisi viettää koko päivän. Alueella on kolme isoa, erilämpöistä terveysallasta (*gyógymedece*), joissa lämpötilat vaihtelivat +28:n ja +38 °C:n välillä. Näissä altaissa oli myös eri voimakkuuksilla toimivia vesisuihkuja hartiahierontaan yms. Alueen reunoilla oli myös pienempiä altaita.

Unkarilaiset naiset istuivat kauniisti kammattuina ja jopa ehostettuina altaiden reunoilla nauttien lämmöstä. Osa näytti ottavan pienet kauneusunetkin.

Alueella saattoi harjoittaa myös urheilua ja muuta toimintaa: uimareille oli omat altaat, samoin lapsiperheille oli erilaisia uinti- ja leikkialtaita, joissa oli liukumäkiä yms.

Alueelta löytyi myös monia ruokailuja ”Beach bar” -pisteitä: laskin ainakin 15 erilaista ruokapaikkaa, jotka oli sijoitettu eri puolille puistoa. Sieltä sai pika- ja annosruokaa, oli konditoria & kahvila jne. Puistoon oli myös merkitty kaksi aluetta, joissa tupakointi oli sallittu.

Viihdyimme kylpylän lämpöaltaissa ja poistuimme vajaan parin tunnin oleskelun jälkeen, kun muut aktiviteetit taas odottivat retkeläisiä. Alueen reunoilla huomasi jo

Gyulan kylpylän nurmikkoa. Monet vieraat ovat poistuneet altaille.

syksyn saapuneen, koska osa leikkialueista oli suljettu kokonaan.

Kylpyläläalueelta tuli poistua klo 19.00 mennessä. Pitempiaikaisella lomalaisella kokonainen päivä kylpyläläalueella kuluu varmaankin mukavasti, koska siellä on monipuolisia allas- ja ruokailupalveluita. Myös leikki- ja virkistysalueen käyttö voi tehdä päivästä hienon lomapäivän.

Anne-Marie Mäkinen

Nyíregyházan eläintarha

Me, **Tuulikki** ja **Marjut**, kävimme perjantaina aivan hotellimme lähistöllä olevassa **Nyíregyházan** eläintarhassa, **Sóstó Zoos-sa**. Eläintarha on Unkarin ensimmäinen, se on perustettu 1974.

Kierroksen alussa näimme mm. kultapandan (*kis panda*), joka on kaunis eläin. Seuraavaksi tutustuimme valtavan kokoiisiin sarvikuonoihin, jotka käyskentelivät isossa aitauksessaan. Arvostimme aitauksen vahvoja kaiteita. Yksi- ja kaksikytyräiset kamelit tulivat myös tarkastettua, samoin kirahvit. Riikinkukkoja, monenkokoisia ja -värisiä

Nyíregyházan eläintarhassa vieraileva voi tutustua myös kaloihin, kuten esim. hait (*Lamniformes*) ja rauskut (*Batoidea*).

papukaijoja sekä pieniä lintuja oli paljon, joten äänimaailma lintujen alueella oli korviahuumaava.

Kissaeläimistä ehdimme katsoa mm. leijonat, tiikerit, leopardit ja puumat. Apinoitakin näimme. Jostain kuului kumeeaa ääntelyä. Siellä norsuemo ruokki pientä norsuvauvaa, joka mahtui emonsa vatsan alle. Näky oli hellyttävä!

Näimme myös kaloja, jopa haita ja käärmeitäkin. Isossa altaassa ui mm. rausku, johon aikaisemmin on tutustuttu vain taiteilija **Osmo Rauhalan** viimeisimmissä maalauksissa.

Koko tarhaa emme tietenkään ehtineet kiertää, mutta mukava oli käydä. Se on hieno paikka erityisesti lapsiperheille. Jossain näkyi ”tuttipuu”, johon oli ripustettu lapsilta pudonneita tutteja ja muita pikku esineitä.

Eläintarhan verkkosivuilla on satamäärin kävijöiden ottamia kuvia eläintarhan eläimistä.

Marjut Huhtinen

Mietteitä Erdöbényen viinitarhassa

Lauantaina, toiseksi viimeisenä matkapäivänä meillä oli ohjelmassa viinitilavierailu, jonka Miskolcien Suomi-ystävät ideoivat ja järjestivät. Tilan vanha isäntä toimi oppaanamme; poika oli ottanut varsinaisen vetovastuun kahdeksan vuotta sitten.

Ajaessamme köynnösten kävelyetäisyydelle kokenut viljelijä esitteli toiminnan laajuutta ja missä kaikessa hän on ollut mukana uransa aikana. Sää oli edelleen kesäisen lämmin ja aurinko paistoi täydeltä terältä, kun purkauduimme ulos pikkubussistamme viljelysten keskellä. Joka puolella ympärillämme levisivät aaltoilevat kukkulat, jotka näyttivät olevan täynnään viiniköynnösten rivistöjä. Ensimmäisenä pääsimme kuitenkin maistelemaan luumuja. Luumut olivat tutun näköisiä, tummia, joita voi sesonki-aikaan ostaa Suomessakin. Kaikessa rauhasa kypsyneet hedelmät hellivät kuitenkin

makuaiastia omalla tavallaan. Luumutarhan jälkeen alkoivat viiniköynnösten rivit. Viinirypäleitä oli monta lajia erilaisten viinien valmistusta varten. Maallikolle rypäleet näyttäytyivät lähinnä joko vaaleina tai tummina ja makeilta kaikki maistuiivat. Ensiker-talaiselle vierailu oli elämys, kuin keidas kuu- vuuden keskellä.

Tarhakierroksen jälkeen nautimme pientä purtavaa ja osallistuimme viininmaistiaisiin. – Olimme turistin silmin nähneet vilauksen ison viinitilan elämästä, mutta sen arkea ja uurastusta meidän ei tarvinnut kokea.

Helena Gratseff

Ópusztaszerin panoraamamaalaus

Ensimmäinen tiistain (11.9.) matkakohteista oli **Ópusztaszer**, jossa on noin 2200 asukasta. Emme tutustuneet kuitenkaan itse pikkukylään, vaan kylän laidalla olevaan Unkarin historiasta kertovaan puistoalueeseen, *Nemzeti Történeti Emlékpark*. Puistossa on iso, moderni opastuskeskus, joka tarjoaa runsaasti ja havainnollisesti, mm. tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia hyväksikäyttäen, audiovisuaalista informaatiota puiston esittelemistä kohteista. – Alun alkaen paikka oli valikoitunut puiston kotipaikaksi – 1200-luvulta peräisin olevan **Anonymus**-kirjurin *Gesta Hungarorum* -teoksen mainintojen ohella – arkeologisten löytöjensä ansiosta. Puistoon kuuluu näet 1000-luvulta peräisin olevan kirkon ja 1100-

luvulta peräisin olevan luostarin rauniot, joiden ensimmäiset kaivaukset on tehty jo 1800-luvulla. Laajasta puistosta on haluttu tehdä enemmän kuin ulkoilmamuseo, siellä vaalitaan myös unkarilaisten yhteenkuuluvuutta, *összetartozás*. Toisaalta en itse, ei- unkarilaisena kävijänä, nähnyt historiallista puistoa rakennelmineen kokonaisuutena vaan pikemmin hivenen hajanaisena ja keskeneräisenä sekä osin säiden runtelemanakin.

Tämä johtui osin myös siitä, että meidän ensisijainen kohteemme oli puistoaluel- le rakennettu *rotunda*, pyöreä sylinterin- muotoinen näyttelytila, joka esittelee erään unkarilaistaiteilijan näkemyksen unkarilaisille merkittävästä tapahtumasta vuonna 896.

Minuun kieltämättä päivän voimak- kaimman vaikutuksen teki tuon taiteilijan eli **Árpád Feszty**n yli 120 vuotta vanha *syk- loraama-* tai *panoraamamaalaus* (unk. *körkép*), joka kuvaa unkarilaisten saapumista Karpaattien altaaseen eli historialliseen Unkariin. Taiteilijan ja jälkimaailman käyt- tämä nimi teoksesta on *A magyarok be- jövetele*, Unkarilaisten maahantulo. Maa- laus on 120 m pitkä, 15 m korkea ja se on levitetty halkaisijaltaan 38 m suuruisen lieriön sisäpinnalle. Katsoja on sylinterin sisällä, sen säteen puolivälissä, ja myötä- päivään kiertäen etenee maalauksen episo- dista toiseen.

Panoraama vie suuruudellaan – ja ra- kenteellaan – katsojan mukanaan. Hän ei ole enää ulkopuolinen seuraaja tai ympärillään leviävän taideteoksen ihailija. Maalauksen kuvaamien tapahtumien vuo saa hänet – aina- kin se sai minut! – valtaansa ja hän tuntee pian itsekin olevansa mukana tapahtumissa

ja niiden keskipisteessä, mikä onkin esitystavan tavoite. Hänestä tulee osa sotaista, kiihkeää ja väkivaltaista toimintaa, osa kuvallista kerrontaa, joka tempaa mukaansa savun- ja verenkatkuiseen myllerrykseen.

Katsojaa saattaa tuolla 360° pituisella matkalla äänimaisema, joka koostuu kuhunkin episodiin liittyvästä **József Birinyin** säveltämästä musiikista sekä äänistä, kuten taistelun melskeestä, vauhkoina laukkaavien hevosten hirnunnasta ja kavioiden töminästä, ihmisten ja eläinten epätoivoisista huudoista – ja linnunlaulusta. Tuo toisiaan seuraavien tapahtumien myllerrys on ohi vajaassa puolessa tunnissa.

* * * * *

Panoraaman ensimmäisessä kohtauksessa näemme ympäristöä hallitsevalla kummulla unkarilaisten päällikön, **Árpádin** seitsemän heimopäällikön ympäröimänä seuraamassa ympärillä riehuvaa taistelua. Päällikön jyhkeä hahmo ja etäisyyteen kohdistunut määrätietoinen katse antavat katsojalle vaikutelman, että hän seuralaisineen tähyilee uutta kotimaataan ja uskoo pitkän – vuosikymmeniä kestäneen – vaelluksen vihdoin päättyneen. Etualalla valpas karjanajaja johtaa eteenpäin vakaasti etenevää pitkäsarvista härkäparia, jota rattaat seuraavat.

Seuraavassa episodissa katsojaa lähestyy ylhäinen nainen, päällikön puoliso, kahden härkäparin vetämissä rattaissa, joiden haltijan mahtia korostavat rattaiden kahta puolta olevat häränkallot, jotka myös suojelevat matkustajaa pahoja henkiä vastaan. Toisilla rattailla on seurueen muita naisia sekä lapsia saattajinaan ratsumiehiä sekä perässään puhvelien vetämiä kuormakärriä. Etualalla lojuu taistelussa kaatuneita vihollisia,

sivulla on romahtanut alttari, jonka päällä retkottaa kuolleen papin ruumis, taustalla aaltoilee värikäs ja loputon eteenpäin pyrkivien unkarilaisten joukko.

Seuraavana on sydäntäraastava näky: sortuneen rakennuksen raunioilla sotilaita ovat ryöstämässä sotasaaliina mukaansa puolialastomia huutavia naisia, joista osa on heitetty avuttomina kärryille, yksi vääntelehtivä hahmo on yhä ryöstäjänsä sylissä. Taustalla ovat Karpaattien metsäisten vuorrenhuippujen jonot ja niiden edessä tasangolla unkarilaisten leirikylä hevosineen, elikoineen ihmisineen. – Etualan luhistuneita ja palaneita rakennuksia on episodissa täydennetty *dioraamalla*: palaneen rakennuksen alin hiiltynyt hirsikerta hehkuu vielä, tuhkan peittämästä maasta nousevat kivet ja hirrenpätkät antavat viitteitä muista tuhoutuneista rakennuksista, kaivojen puitteet ovat raunioina. Saamme vaikutelman, että tuhoutunut laaksonpohjan maisema alkaa jalkojemme alta ja jatkuu lähes loputtomiin.

Seuraavassa episodissa, laakson toisella puolella, unkarilaisten uskonnollinen johtaja, šamaani eli *tálto*, seisoo meihin selin ja kohotetuin käsin alttarin ääressä, valkea savu nousee korkeuksiin. Merkit ovat suotuisat, joten hänen jumalille osoittamansa rukous ei ole ollut turha. Osa katsojista seuraa ratsailla uteliaana ennustajaa, toisella puolella nuoret tytöt tanssivat hulmuavin asuin tenhoavia tanssejaan soittajien ikiaikaisten melodioiden säestäminä. Šamaanin takana miehet ovat viemässä kohti alttaria uhriksi tarkoitettua, peloissaan vikuroivaa valkoista hevosta, jota toinen pappi miekka kädessään jo odottaa. Hevosparka yrittää vastustella kuin kohtalonsa aavistaen. – Täs-

säkin on etualalle rakennettu dioraamaksi tuhoutuneen rakennuksen alimmat hiiltyneet hirsikerrat.

Valkoisen hevosen uhrausta seuraa avara näkymä, jossa taustalla kimaltelevalta joelta tulvii täyttä laukkaa tasangolle myrskytuulen tavoin etenevä ja kaikki eteensä tulevat esteet tuhoava unkarilaisten ratsumiesten päättymätön joukko. Seudun asukkaat yrittävät epätoivoisesti tehdä kirvein ja keihäin vastarintaa, mutta heidän kohtalonsa on jo sinetöity: voittoisat unkarilaiset ratsumiehet tallaavat heidät jalkoihinsa.

Slaavikuningaskunnan hallitsijan, **Svatorplukin**, harmaapäinen sotapäällikkö **La-torc** kultaisine ranne- ja käsivarsirenkaineen seisoo arvokkuutensa säilyttäen voittajiensa edessä. Vain isänsä jalkain juureen lyyhistyneen ja turvaa sekä suojaa etsivän tyt-

tären olemuksesta paistaa epätoivo. Vieressä olevan vankijoukon yksittäisistä hahmoista taas välittyä sekä kuolemaa ennakkoiva kauhu että tulevasta kohtalosta piittaamaton rohkeus.

* * * * *

Näytöksestä poistuvat ihmiset juttelevat keskenään, äänten sorinasta voi tunnistaa useita kansallisuuksia ja kieliä. Unkarilaisille tämä on yksi tulkinta unkarilaisten historian eräästä merkittävästä käännekohtadasta. Monille tämä oli kesälomakokemus muiden joukossa, muutamille ehkä vain kuriositeetti, mutta yksi oli varmaa: olimme kaikki saaneet olla todistamassa taiteilijan 1890-luvulla luoman fantasian draamaattista voimaa.

Tenho Takalo

Unkarin-matkamme jälkitunnelmia

Tampereen Suomi-Unkari Seura on tehnyt useita matkoja Unkariin ja unkarilaisalueille. Jonkinlaiseksi käytännöksi on meille vakiintunut, että matka tehdään joka toinen vuosi; esim. neljä vuotta sitten olimme toukokuussa Transilvaniassa, kaksi vuotta sitten syyskuussa kuljimme osaksi arkkitehti Makoveczin jalanjäljillä ja kävimme mm. Sárospatakissa, Tokajssa, mutta myös Kecskemétissä, Pécsissä ja Budapestissa. Ystävyyskaupungissa Miskolcissa olemme vierailleet joka kerta.

Tämänsykyinen retkemme suuntautui Unkarin itäpuolelle. Aloitimme Turun ystävyyskaupungista, Szegedistä ja lopetimme Tampereen ystävyyskaupunki Miskolciin. Puhuimme lähtiessämme, että menemme juhlimaan kaupunkiemme 65-vuotiaasta ystävyyttä. Joku matkan loppuvaiheessa huomasi kuitenkin laskea ystävyysvuodet. Jos virallinen ystävyys kaupunkien välillä on solmittu v. 1963, niin näitä virallisia ystävyysvuosia tuleekin täyteen vasta 55! Epävirallisia on varmasti paljon enemmän... Ystävyys kuitenkin vain jatkuu ja kehittyy, joten varmaan saamme vielä juhlia 65 vuottakin.

Ryhmämme jäsenmäärä oli siis 18 henkeä: Ryhmämme jäsenmäärä oli siis 18 henkeä: **Aino ja Rauno Erenius, Helena Gratseff, Marjut Huhtinen, Pentti Hyvönen, Mauri ja Raija Kanerva, Irmeli Kniivilä, Helka ja Juhani Lumiainen,**

Auli ja Pekka Mattsson, Anne-Marie Mäkinen, Jorma ja Liisa Perälä, Ulf Sörlin, Tenho Takalo ja Tuulikki Telemäki. Ja koska kaikki ovat pirteitä eläkeläisiä, ei retkemme suinkaan ollut mikään lepoluma, yhtään laiskottelupäivää ei ollut, tosin **Gyulassa** ja **Nyíregyházan Sóstóssa** pääsimme lempeisiin ja lämpöisiin altaiisiin kylpemään.

Vaikka olin ennestään käynyt lähes kaikissa tämän matkan kohteissa, antoi retki minullekin paljon. Szegediä voin sanoa jonkinlaiseksi kotikaupungikseni, asuinhan siellä peräti 9 vuotta. Siksi nautinkin siitä, että pääsin näyttämään niitä matkalaisille, katsomaan itse tuttuja ja rakkaita paikkoja, ja myös tapaamaan tuttujani. Käytin heitä myös jonkin verran hyväksi, sillä entiset oppilaani **Katalin Keveházi** ja **Katalin Sipőcz** esittelivät meille kirjastoa ja kaupunkia, ystäväni **Ibolya Tar** oli käynyt sopimassa ruokapaikat ja -ajat ravintola **Hágiin** ja kalacsárdaan **Roosevelt-aukiolle**.

Szegedin lähellä **Balástya**-nimisessä kylässä asuu perheensä ja hevostensa kanssa hyvä ystäväni **Eeva Lilja-Kovács**. Hän on myös monin eri tavoin auttanut matkasuunnitelmiamme toteuttamisessa. Valitettavasti emme Eevaa ja hänen perhettään onnistuneet tällä matkalla tapaamaan, mutta suurkiitokset lähtevät myös Eevalle!

Békéscsaban väkeä en kovin hyvin tuntenut, mutta varsin hyvin meidät siellä otet-

tiin vastaan. **Zsuzsa Durayn** kanssa olin matkaamme valmistellessani kirjeenvaihdossa. Hän oli ottanut yhteyttä kaupungin oppaaseen, pyytänyt vielä ystävänsä **Réka Hernádin** tulkiksi, ja niinpä saimme erinomaisten ja yksityiskohtaisen opastuksen Békéscsaban historiaan ja keskustan tärkeimpiin rakennuksiin. Kun vielä elokuussa Suomessa Mikkelin Suomi-Unkari Seuran 40-vuotisjuhlissa tapaamani Békéscsaban Unkari-Suomi Seuran puheenjohtajakin ruokatunnillaan tuli meitä tervehtimään ja

Vanha työpaikkani Szegedin yliopiston päärakennus yliopiston uudesta kirjastosta ja tietopalvelukeskuksesta kuvattuna.

---

tuomaan lahjaksi Békéscsaba-kirjan, niin huomasimme olevamme arvostettuja vieraita.

Valéria Révay oli suunnitellut koko Nyíregyházan ohjelmamme sekä varannut myös **Aventinus**-hotellin. Vali on pitkäai-

kaisimpia Unkarin-tuttujani. Hän opiskeli Debrecenissä, kun tapasimme. Sen jälkeen hän ollut mm. Helsingin yliopiston unkarin kielen lehtorina sekä Veszprémin yliopiston unkarin kielen professorina.

Miskolcin ystävät ovat jo meidän kaikkien ystäviä. Mukavaa oli, että ”vanhojen tuttujemme” lisäksi **Mónika Jánosi** ja **Tamás Fekete** tulivat mukaan ja olivat koko lauantaipäivän aktiivisesti mukana ohjelmissamme.

Haluan lausua kaikille ”avustajille” mitä lämpimimmät kiitokset ja ehdotan, että pienenä kiitoksena lähetämme tämän lehdykäisemme Unkariin kaikille tällä retkellä tapaamillamme suomea taitaville tutuillemme.

Kiitos myös teille matkatoverit mukavasta tunnelmasta, hyvästä hengestä ja ystävyydestä tälläkin reissullamme!

Irmeli Kniivilä

PS. Muistellaan matkaa 6.11. ja mietiskellään, minne mennään kahden vuoden päästä!

”Tavoitteiltaan yhteiskunnallinen mainos”

Syyskuun lopulla Unkarin radiossa, televisiossa ja sosiaalisessa mediassa alkoi uusi kampanja. Kaupallisten mainosten ohella Unkarissa käytetään myös ”tavoitteiltaan yhteiskunnallisia mainoksia”, ja sellaisen otsikon alla alkoi tämäkin kampanja. Itse viesti on lyhyt, vain 25 sekuntia:

He haluavat paheksua Unkaria siksi, että unkarilaiset ovat päättäneet, että meistä ei tule maahanmuuttomaa.

Euroopan parlamentin ‘maahanmuuttoa kannattavan puolueen’ edustama enemmistö haluaa vaientaa meidät, sillä puolustamme aidan avulla isänmaatamme ja Eurooppaa.

ÄLKÄÄMME TAIPUKO KIRISTYKSEN EDESSÄ! PUOLUSTAKAAMME UNKARIA!

Lopputekstistä, ”Valmistettu Unkarin hallituksen toimeksiannosta”, selviää tilaaja.

Kampanjamainos alkaa pääministeri Orbánin EU:n parlamentissa pitämän puheen kliimaksilla ja jatkuu selostajan toistaessa pääministerin viestin sisältöä ja päättyy isoin kirjaimin esitettyyn vetoomukseen.

Televisiossa ja sosiaalisessa mediassa esitettävässä mainoksessa on luonnollisesti mukana myös kuva. Pääministerin ytimekäs viesti on nauhoitettu EU-parlamentin istunnossa. Taustoittavassa jatko-osassa on ensiksi kolmen henkilöhahmon rintakuva: kiistellyn selonteon tehnyt vihreiden

Judith Sargentini rinnallaan liberaalien **Guy Verhofstadt** ja takana **György Soros**. Sitten on pari sekuntia kuvaa Unkarin raja-aidasta, aidan vierellä partioivasta autosta ja yllä lentävästä helikopterista. Mainoksen lopussa on – ilmeisestikin Kossuth-aukiolla – kymmenien tuhansien mielenosoittajien joukko, jolla on lukuisia Unkarin ja Székelymaan lippuja. Loppukuvassa on Mátyás-kirkko, Kalastajabastioni ja Hilton-hotelli Tonavan yltä kuvattuna.

Kun Fidesz-KDNP piti vuosittaisen parlamenttiryhmänsä kokouksen Budapestin ulkopuolella Velencessä 12.–14. syyskuuta, saivat tiedotusvälineet kuulla uudesta hallituksen kampanjasta, mutta ei sen sisällöstä, joka tuli tiedotusvälineisiin vajaa viikko myöhemmin 18. syyskuuta. Päivälehdet kirjoittivat, että hallitus on ‘valheellisen’ Sargentini-selvityksen hyväksymisen jälkeen käynnistämässä tiedotuskampanjaa. Monet kommentaattorit pitivät mainosta ensi kevään europarlamenttivaalien vaalitaistelun avauksena.

Pääministeri Orbán on lähettänyt lisäksi kiitoskirjeen kaikille niille EU-parlamentin jäsenille, jotka äänestivät Sargentinin selvitystä vastaan. Unkarin M1:n uutisten (25.9.2018) mukaan monet ovat ylpeinä julkaisseet saamansa kirjeen sosiaalisessa mediassa.

Tenho Takalo

Ajankohtaista

OSASTON INTERNETSIVUT. Seuraa-sosiaalisessa mediassa **facebook**-sivuamme osoitteessa **Tampereen Suomi-Unkari Seura** tai vieraille **www-sivullamme** osoitteessa **http://www.suomiunkari.fi/osastot/word-press/tampere**. Molempien tapahtumatiedot pyritään pitämään ajan tasalla myös Unkarin Utusten ilmestymisten välillä.

*****

TAPAAMISET JA ASIOINTI: Yhdistyksen puheenjohtaja ja sihteeri on tavattavissa sopimuksen mukaan **Kulttuurikeskus Laikussa**. Varsinaista päivystysaikaa ei ole. Hallituksen jäsenten yhteystiedot ovat tämän lehden takakannen sisäsivulla sekä yhdistyksen internetsivuilla.

Tapahtumia syksyllä 2018

ESITELMÄ. Professori **János Pusztay:** *Uralilaisten kielten nousu ja tuho*, suomenkielinen esitelmä suomalais-ugrialaisten sukukansojen lähihistoriasta ja nykypäivän tilanteesta. Paikka: Pääkirjasto Metso, Pihlaja-sali perjantaina 12.10. klo 17. Vapaa pääsy,

ELOKUVA. Unkarilainen elokuva *Félvilág* (Demimonde 2015). Paikka: Arthouse Cinema Niagara keskiviikkona 17.10. klo 16.30

SUGRIFEST eli **Sukukansapäivä.** Kulttuuritalo Laikku 20.10. klo 11-17. Vapaa pääsy. Sukukansamarkkinat koko päivän: leivonnaisia ja ruokaa, mm. Ferin makkaroitu, käsitöitä, kirjoja yms. Lisäksi:

- o Klo 12-14 Kansallispuku nyt! Kansallispuku-

jen tuuletus **Ildikó Lehtisen** johdolla. Ilahdumme, jos pukeudut kansallispukuun.

- o Klo 14-17 Kansanmusiikkia ja -tanssia; unkarilaisia kansantansseja opettaa **Béla Gazdag**.

SEMINAARI. Suomi-Unkari Seura ja eduskunnan Unkari-ystävyyssryhmä järjestävät seminaarin *Unkarin paikka Euroopassa – arvot ja edut muutoksessa* perjantaina 9.11. klo 13.30 eduskunnan **Pikkuparlamentissa** Helsingissä, osoite Arkadiankatu 3, sisäänkäynti F. Lisätietoja ja ilmoittautumiset: Suomi-Unkari Seuran verkkosivuilla osoitteessa **www.suomiunkari.fi**

LEIVONTAPÄIVÄ. Leivotaan unkarilaisia levonnaisia Kalevan seurakunnan Unkari-piiriläisten kansa. Aika: Lauantaina 24.11. klo 10 alkaen paikka: Kalevan kirkon keittiö. Ilmoittautuminen **Helka Lumiaiselle** torstaihin 22.11. mennessä.

JOULUMYYJÄISET. Perinteiset joulumyyjäisemme Kalevan kirkolla. Mausteita, unkarilaisia leivonnaisia, namusia ja gulassia. Mukana kirkon Unkari-piiri artikkeleineen ja arpajaisineen. Aika: lauantai 1.12. klo 12-14. Paikka: Kalevan kirkon aula

PIKKUJOULU. Tuttuun tapaan joulupuuro, glögi, piparit & joulutunnelmaa. Pienet arpajaiset, iloista mieltä ja mahdollisesti joulupukki – tule ja tuo pieni lahja (n. 5 euroa) tullessasi! Aika: perjantai 14.12. klo 18, Paikka: Laikun luentosali.

Tampereen Suomi-Unkari Seuran hallitus 2018

Puheenjohtaja

Irmeli Kniivilä

Hatanpään puistokuja 22 D 84
33900 Tampere
puh. 050 5818471
irmeli.kniivila@gmail.com

Varapuheenjohtaja

Jorma Perälä

Viimankatu 1 A 18
33900 Tampere
puh. 040 5778616
jperala@tpnet.fi.

Sihteeri

Helka Lumiainen

Koskenmäenkatu 81
37120 Nokia
puh. 040 7303820
helka.lumiainen@gmail.com

Taloudenhoitaja

Marjut Huhtinen

Simolankatu 71 as 13
33270 Tampere
puh. 040 5485116
marjut.huhtinen@gmail.com

Muut hallituksen jäsenet

Aino Erenius

puh. 050 0912010
aino.erenius@gmail.com

Kirsti Grönroos

puh. 044 2365979
gronrooskirsti@gmail.com

Simo Koho

puh. 3647617, 050 5542 426
simo.koho@kolumbus.fi

Auli Mattsson

puh. 040 7245969
auli.mattsson@gmail.com

Anne-Marie Mäkinen

puh. 050 5402343
annemariamakinen@gmail.com

Laura Panula

puh. 044 0304566
laura.panula@suomi24.fi

Zita Székely

puh. 050 5294495
zita.szekely@gmail.com

Tenho Takalo

puh. 040 7323728
tor.takalo@gmail.com

Viktória Tóth

puh. 046 8467788
tooth.viktooria@gmail.com

Posti Green

Muista!

ESITELMÄ. Professori **János Pusztay:** *Uralilaisten kielten nousu ja tuho*, suomenkielinen esitelmä suomalais-ugrilaisten sukukansojen lähihistoriasta ja nykypäivän tilanteesta. Paikka: Pääkirjasto Metso, Pihlaja-sali perjantaina 12.10. klo 17. Vapaa pääsy.

ELOKUVA. Unkarilainen elokuva *Félvilág* (Demimonde 2015). Paikka: Arthouse Cinema Niagara keskiviikkona 17.10. klo 16.30

SUGRIFEST eli **Sukukansapäivä.** Kulttuuritalo Laikku 20.10. klo 11-17. Vapaa pääsy. Sukukansamarkkinat koko päivän: leivonnaisia ja ruokaa, mm. Ferin makkaroita, käsitöitä, kirjoja yms. Lisäksi:

- o Klo 12-14 Kansallispuku nyt! Kansallispukujen tuuletus **Ildikó Lehtisen** johdolla. Ilahdumme, jos pukeudut kansallispukuun.
- o Klo 14-17 Kansanmusiikkia ja -tanssia; unkarilaisia kansantansseja opettaa **Béla Gazdag**.

SEMINAARI. Suomi-Unkari Seura ja eduskunnan Unkari-ystävyyssryhmä järjestävät seminaarin *Unkarin paikka Euroopassa – arvot ja edut muutoksessa* perjantaina 9.11. klo 13.30 eduskunnan **Pikkuparlamentissa** Helsingissä, osoite Arkadiankatu 3, sisäänkäynti F. Lisätietoa ja ilmoittautumiset: Suomi-Unkari Seuran verkkosivuilla osoitteessa www.suomiunkari.fi

LEIVONTAPÄIVÄ. Leivotaan unkarilaisia leivonnaisia Kalevan seurakunnan Unkari-piiriläisten kansa; Aika: Lauantaina 24.11. klo 10 alkaen paikka: Kalevan kirkon keittiö. Ilmoittautuminen Helka Lumiaiselle torstaihin 22.11.mennessä.

JOULUMYYJÄISET. Perinteiset joulumyyjäisemme Kalevan kirkolla. Mausteita, unkarilaisia leivonnaisia, namusia ja gulassia. Mukana kirkon Unkari-piiri artikkeleineen ja arpajaisineen. Aika: lauantai 1.12. klo 12-14. Paikka: Kalevan kirkon aula

PIKKUJOULU. Tuttuun tapaan joulupuuro, glögi, pipari t & joulutunnelmaa. Pienet arpajaiset, iloista mieltä ja mahdollisesti joulupukki – tule ja tuo pieni lahja (n. 5 euroa) tullessasi! Aika: perjantai 14.12. klo 18, Paikka: Laikun luentosali.
